

Cours de tibétain - analyse - 23e pratique

Les 37 pratiques des bodhisattvas - Analyse

23e pratique : “ne pas saisir les manifestations de phénomènes plaisants”¹

༡༣) བདེ་བར་སྣང་བའི་ཡུལ་གཟུང་འཇིན་མ་གྲུབ་པ།

ཡིད་དུ་འོང་བའི་ཡུལ་དང་འཕྲད་པ་ན། །
དབྱར་གྱི་དུས་གྱི་འཇའ་ཚོན་ཇི་བཞིན་དུ། །
མཛེས་པར་སྣང་ཡང་བདེན་པར་མེད་ལྟ་ཞིང་། །
ཞེན་ཆགས་སློང་བ་རྒྱལ་སྲས་ལག་ལེན་ཡིན།

23) Voir que, malgré leur apparente beauté,
Les objets plaisants n'ont pas plus de réalité
Qu'un arc-en-ciel un jour d'été
Et ne pas s'y attacher, c'est agir en bodhisattva.²

༡༣) [བདེ་བ+ར་སྣང་བ+འི་ཡུལ་] [གཟུང་འཇིན་-མ་གྲུབ་པ།]

[ཡིད་དུ་འོང་བ+འི་ཡུལ་+དང་+འཕྲད་པ་+ན།] །
[དབྱར་+གྱི་དུས་+གྱི་འཇའ་ཚོན་] [ཇི་བཞིན་+དུ།] །
[མཛེས་པར་+སྣང་+ཡང་] [བདེན་པར་+མེད་] [ལྟ་ཞིང་] །
[ཞེན་ཆགས་སློང་བ་] [རྒྱལ་སྲས་ལག་ལེན་ཡིན།]

¹ ཆགས་ཡུལ་ལ་བདེན་ཞེན་སྣང་བ། ceci est le titre donné à cette pratique dans le commentaire de Chokyi Trakpa qui peut être traduit par “abandonner la réification et la saisie à l’égard des objets d’attachement”.

² Traduction Padmakara.

Vocabulaire 23e pratique

👉 Vous retrouverez des informations concernant les particules dans le document qui présente un résumé des explications du Clair Miroir.

བདེ་བར་སྐྱང་བ་	manifestations plaisantes
ཡུལ་	objet
གཟུང་འཛིན་	double saisie : conscience et objet (voir leçon 29)
མ་གྲུབ་པ་	(nature propre) non établie
ཡིད་དུ་འོང་བ་	agréable, plaisant, séduisant
དང་འཕྲད་པ་	rencontré
དབྱར་	été
དུས་	temps, saison
འཇའ་ཚོན་	couleur d'arc-en-ciel
ཇི་བཞིན་དུ་	ainsi, de cette manière
མཛེས་པར་སྐྱང་	manifestation agréable, belle
ཡང་	même si (voir particule CM p. 55)
བདེན་པར་མེད་	absence de réalité (propre)
ལྟ་	regarder
ཞིང་	gérondif (particule CM p. 70)
ཞེན་ཆགས་	saisie-attachement
སྟོང་བ་	abandonner

Annexe : commentaire de Chökyi Drakpa

Au niveau de la 12e pratique commence une partie du texte consacrée à རྗེས་ཐོབ་ཏུ་རྒྱུན་རྒྱུ་ལམ་དུ་
འབྱུང་བ་ “intégrer les circonstances adverses dans le chemin lors de la post-méditation”. Ce
point est présenté en quatre points : 1) མི་འདོད་པའི་ཚོས་བཞི་ལམ་དུ་འབྱུང་བ་ divisé en quatre points
(pratiques 12, 13, 14 et 15.3), 2) བཟོད་དཀའ་པ་ལམ་དུ་འབྱུང་བ་ divisé en deux points (16e et 17e
pratiques), 3) རྒྱུད་པ་ལམ་དུ་འབྱུང་བ། divisé en deux points (18e et 19e pratique), 4) ཆགས་སྤང་གཉིས་
ལམ་དུ་འབྱུང་བ་ divisé en deux (20e et 21e pratiques).

La 22e pratique est l’entraînement à la bodhicitta ultime et comporte deux points : la 22e
et la 23e pratique. La 23e pratique indique comment se défaire de l’attachement à la
réification des objets perçus suscitant l’attachement ou l’aversion རྗེས་ཐོབ་ཏུ་ཆགས་སྤང་གི་ཡུལ་ལ་
བདེན་ཞེན་སྤང་བའོ། Il y a là deux points, la 23e pratique elle-même et la 24e pratique.

གཉིས་པ་། རྗེས་ཐོབ་ཏུ་ཆགས་སྤང་གི་ཡུལ་ལ་བདེན་ཞེན་སྤང་བའོ། ། ལ་གཉིས། 2.3.2.2.2.1 ཆགས་
ཡུལ་ལ་བདེན་ཞེན་སྤང་བ། ། 2.3.2.2.2.2 སྤང་ཡུལ་ལ་བདེན་ཞེན་སྤང་བའོ། །

དང་པོ་ནི།

ཡིད་དུ་འོང་བའི་ཡུལ་དུ་སྤང་བ་ན། །

དབྱུང་གི་དུས་ཀྱི་འཇའ་ཚོན་རི་བཞིན་དུ། །

མཛེས་པར་སྤང་ཡང་བདེན་པར་མེད་བལྟ་ཞིང་། །

ཞེན་ཆགས་སྤོང་བ་རྒྱལ་སྤྲུལ་ལག་ལེན་ཡིན། ཞེས་གསུངས།

དོན་ནི། ཡིད་དུ་འོང་བའི་ཡུལ་རང་གི་གཉེན་གྲོགས་སོགས་དང་། གཟུགས་མཛེས་སྤྱོད་སོགས་
དང་། བདེ་སྲིད་དང་བདེ་སྲིད་ཅན་སོགས་དང་སྤང་བ་ན་དབྱུང་གི་དུས་ཀྱི་འཇའ་ཚོན་མཛེས་ཤིང་བཟ་
བར་སྤང་ཡང་། སྤང་བ་ལྟར་མ་གྲུབ་པ་རི་ལྟ་བུ་བཞིན་དུ། ཡིད་དུ་འོང་ཞིང་མཛེས་པར་སྤང་བ་གང་ལ་
ཡང་བདེན་པར་མི་འཛིན་པར་བདེན་མེད་དུ་ལྟ་ཞིང་། འདི་ནི་གཉེན་དང་གྲོགས་པོ། མཛེས་ཤིང་སྤྲུག་
པའོ་སྤྲུལ་དུ་རང་ངོས་ནས་བདེན་གྲུབ་ཏུ་འཛིན་པའི་བདེན་ཞེན་དང་ཆགས་པ་སྤོང་བ་ནི་རྒྱལ་སྤྲུལ་རྣམས་
ཀྱིས་ཆགས་ཡུལ་ལ་བདེན་ཞེན་འགོག་ཚུལ་གྱི་ལག་ལེན་ཡིན་ཅེ་ཞེས་པའོ། །

³ Le premier sous-point de la première des *quatre choses indésirables à intégrer à la voie* est : 12e pratique : མི་རྟེན་པ་ལ་བཟོད་པ་
“être patient face aux déconvenues”. 13e pratique : སྤྲུག་བསྐྱེད་དུ་ལེན་གྱི་བཟོད་པ། “la patience qui accepte volontairement les
difficultés”. 14e pratique : མི་སྟོན་པ་ལ་བཟོད་པ། “la patience face aux blâmes”. 15e pratique : སྤྲུང་པ་ལ་བཟོད་པ། “la patience face aux
reproches”.